

Olje- og energidepartementet

Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Deres ref:
04/1994

Vår ref:
02/02031

Saksbeh - Tlf:
Ståle Pedersen - 52 78 62 01

Arkivkode:
S11

Dato:
16.02.05

HØRING - NOU:26 HJEMFALL

Vi viser til brev av 01.12.2004 med vedlegg, fra Olje- og energidepartementet vedrørende ovennevnte sak.

Sauda kommune hadde et informasjonsmøte om hjemfallssaken i kommunestyret 15. februar d.å.. Der ble vedlagte saksforarbeid og forslag til vedtak gjennomgått og diskutert. Det var i all hovedsak bred enighet om saken og forslaget til vedtak, men det ble samtidig besluttet at saken skal behandles formelt i et møte i formannskapet 1. mars.

Endelig vedtak vil umiddelbart etter møte bli oversendt departementet.

Saksforarbeidet og forslaget til vedtak som ble drøftet i kommunestyret, oversendes med dette som uttalelse fra Sauda kommune. Sauda kommune vil avgi følgende uttalelse:

1. Sauda Kommune ser det som meget uheldig at Staten på et så vitalt område for nasjonen som kraftforsyningen, ikke har tatt initiativ til forhandlinger med ESA med sikte på å avklare det norske handlingsrommet vedrørende nye regler om hjemfall. Sauda kommune mener derfor at Staten må innlede dialog med ESA med sikte på å finne akseptable løsninger innenfor det spillerom Staten har i forhold til EØS-avtalens bestemmelser. Kommunen mener at det må forventes at Staten, på et område som er av så stor betydning nasjonalt som kraftforsyningen, legger seg opp mot yttergrensene for hva som er tillatelig, men uten å være i strid med EØS-avtalen. Sauda kommune forutsetter at et valg av modell utstår til Staten har ryddet av veien de rettslige uklarheter i forhold til EØS-avtalen og at dette avklares før saken legges fram for Stortinget.
2. Alle utvalg skal ifølge Utredningsinstruksen vurdere økonomiske og administrative virkninger som lovforslag utvalget fremmer, vil få for Staten, fylkeskommuner og kommuner. En slik analyse skal inneholde en grundig og realistisk vurdering av hvilke samfunnsøkonomiske virkninger lovforslag vil ha.

Sauda Kommune	Sentralbord:	52 78 62 00	Bankgiro: 3202.20.59113
Rådmann	Direkte tlf:	52 78 62 00	Org.nr: 964 979 367
Kyrkjeg. 19, Postboks 44, 4201 SAUDA	Telefaks:	52 78 39 68	

Forslagene fra hjemfallsutvalget vil åpenbart ha store samfunnsmessige og samfunnsøkonomiske konsekvenser. Sauda kommune kan vanskelig se at disse konsekvensene er utredet i tilstrekkelig grad. Kommunen mener derfor at Regjeringen bør foreta en grundigere utredning av de samfunnsøkonomiske og samfunnsmessige konsekvenser av forslagene før saken forelegges for Stortinget.

3. Sauda kommune mener at vannfall med tilhørende produksjonsanlegg som er direkte eid av kommuner og fylkeskommuner, og som nyttes til kraftproduksjon, må kunne unntas fra regler om hjemfall.
4. Sauda kommune støtter ellers i hovedsak forslagene til mindretallet i utvalget ved å gå inn for transaksjonsmodellen – samtidig som det også gis rett til utleie av kommunalt og fylkeskommunalt eide selskap til private og utlendinger i maksimalt 60 år.

Dersom transaksjonsmodellen ikke blir vedtatt, går Sauda kommune subsidiært inn for lovtidspunktsmodellen kombinert med rettighetsmodellen.

Sauda kommune går også inn for tradisjonelt hjemfall der hele vannfallet med tilhørende anlegg hjemfaller til staten og at hjemfall skjer etter 60 år regnet fra ervervet av vannfallet.

Sauda kommune går imot forlengelse av hjemfallstida for nåværende private konsesjonærer.

Sauda kommune mener også at vannfall ervervet før 1909 bør omfattes av vilkår om hjemfall.

5. Sauda kommune foreslår at ny trappetrinnsmodell for beregning av vertskommunenes eierdel ved hjemfall ikke vedtas nå. Begrunnelsen for det er at nye hjemfall først vil skje om 60 eller 75 år. I tillegg vil kommunestrukturen da høyst sannsynlig være en helt annen enn i dag. Dermed vil argumentene for en ny trappetrinnsmodell om 60 eller 75 år kunne være helt annerledes enn de som utvalget har lagt til grunn. En ny modell må kunne vedtas når nye hjemfall nærmer seg.

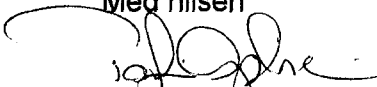
Sauda kommune støtter forslaget om at vertskommunene skal ha rett til 1/3 av verdiene som hjemfaller.

Dersom utvalgets forslag vedtas nå, knytter det seg usikkerhet til hvordan ny trappetrinnsmodell slår ut for Sauda kommune. Dersom Sauda kommune utfra en ny hjemfallsordning taper inntekter kommunen i dag har fra allerede hjemfalte anlegg, forutsetter kommunen at man får refundert tapte inntekter fullt ut – enten ved at det åpnes for skjønnsmessig og individuell vurdering i de nye reglene, eller at kommunen blir refundert fullt ut gjennom inntektssystemet.

Dersom forslaget fra utvalget om trappetrinnsmodellen og fordeling mellom vertskommunen og fylket/regionen blir vedtatt, foreslår Sauda kommune at det blir lovbestemt at delen som tilfaller fylket/regionen i sin helhet skal bli satt av til fond som skal nyttes til veg og samferdselstiltak og næringsutviklingstiltak, i distriktene i fylket/regionen og da fortrinnsvis bli prioritert til tiltak i områdene som vertskommunen(e) sogner til.

Det vises for øvrig til saksforarbeidet og de oversikter og vurderinger som er tatt inn der.

Med hilsen

Torfinn Opheim
Ordfører

Arkiv: S11
Saksmappe: 02/02031
Saksbehandler: Ståle Pedersen

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	

Høring - NOU 2004:26 Hjemfall

FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Sauda Kommune ser det som meget uheldig at Staten på et så vitalt område for nasjonen som kraftforsyningen, ikke har tatt initiativ til forhandlinger med ESA med sikte på å avklare det norske handlingsrommet vedrørende nye regler om hjemfall. Sauda kommune mener derfor at Staten må innlede dialog med ESA med sikte på å finne akseptable løsninger innenfor det spillerom Staten har i forhold til EØS-avtalens bestemmelser. Kommunen mener at det må forventes at Staten, på et område som er av så stor betydning nasjonalt som kraftforsyningen, legger seg opp mot yttergrensene for hva som er tillatelig, men uten å være i strid med EØS-avtalen. Sauda kommune forutsetter at et valg av modell utstår til Staten har ryddet av veien de rettslige uklarheter i forhold til EØS-avtalen og at dette avklares før saken legges fram for Stortinget.
2. Alle utvalg skal ifølge Utredningsinstruksen vurdere økonomiske og administrative virkninger som lovforslag utvalget fremmer, vil få for Staten, fylkeskommuner og kommuner. En slik analyse skal inneholde en grundig og realistisk vurdering av hvilke samfunnsøkonomiske virkninger lovforslag vil ha. Forslagene fra hjemfallsutvalget vil åpenbart ha store samfunnsmessige og samfunnsøkonomiske konsekvenser. Sauda kommune kan vanskelig se at disse konsekvensene er utredet i tilstrekkelig grad. Kommunen mener derfor at Regjeringen bør foreta en grundigere utredning av de samfunnsøkonomiske og samfunnsmessige konsekvenser av forslagene før saken forelegges for Stortinget.
3. Sauda kommune mener at vannfall med tilhørende produksjonsanlegg som er direkte eid av kommuner og fylkeskommuner, og som nyttes til kraftproduksjon, må kunne unntas fra regler om hjemfall.
4. Sauda kommune støtter ellers i hovedsak forslagene til mindretallet i utvalget ved å gå inn for transaksjonsmodellen – samtidig som det også gis rett til utleie av kommunalt og fylkeskommunalt eide selskap til private og utlendinger i maksimalt 60 år.

Dersom transaksjonsmodellen ikke blir vedtatt, går Sauda kommune subsidiært inn for lovtidspunktsmodellen kombinert med rettighetsmodellen.

Sauda kommune går også inn for tradisjonelt hjemfall der hele vannfallet med tilhørende anlegg hjemfaller til staten og at hjemfall skjer etter 60 år regnet fra ervervet av vannfallet.

Sauda kommune går imot forlengelse av hjemfallstida for nåværende private konsesjonærer.

Sauda kommune mener også at vannfall ervervet før 1909 bør omfattes av vilkår om hjemfall.

5. Sauda kommune foreslår at ny trappetrinnsmodell for beregning av vertskommunenes eierdel ved hjemfall ikke vedtas nå. Begrunnelsen for det er at nye hjemfall først vil skje om 60 eller 75 år. I tillegg vil kommunestrukturen da høyst sannsynlig være en helt annen enn i dag. Dermed vil argumentene for en ny trappetrinnsmodell om 60 eller 75 år kunne være helt annerledes enn de som utvalget har lagt til grunn. En ny modell må kunne vedtas når nye hjemfall nærmer seg.

Sauda kommune støtter forslaget om at vertskommunene skal ha rett til 1/3 av verdiene som hjemfaller.

Dersom utvalgets forslag vedtas nå, knytter det seg usikkerhet til hvordan ny trappetrinnsmodell slår ut for Sauda kommune. Dersom Sauda kommune utfra en ny hjemfallsordning taper inntekter kommunen i dag har fra allerede hjemfalte anlegg, forutsetter kommunen at man får refundert tapte inntekter fullt ut – enten ved at det åpnes for skjønnsmessig og individuell vurdering i de nye reglene, eller at kommunen blir refundert fullt ut gjennom inntektssystemet.

Dersom forslaget fra utvalget om trappetrinnsmodellen og fordeling mellom vertskommunen og fylket/regionen blir vedtatt, foreslår Sauda kommune at det blir lovbestemt at delen som tilfaller fylket/regionen i sin helhet skal bli satt av til fond som skal nyttes til veg og samferdselstiltak og næringsutviklingstiltak, i distriktene i fylket/regionen og da fortrinnsvis bli prioritert til tiltak i områdene som vertskommunen(e) sogner til.

FAKTA

Olje- og energidepartementet (OED) nedsatte ved kongelig resolusjon 4. april 2003 et bredt sammensatt utvalg for å utrede en videreført hjemfallsordning og utformingen av denne. Utvalget skulle også vurdere behovet for endringer i det nåværende hjemfallsregimet og konsekvensene av å oppheve hjemfallsinstituttet.

Utvalget overleverte sin utredning, NOU 2004:26, til OED 30. november 2004. OED sendte utredningen til høring til bl.a. kommunene med høringsfrist senest 1. mars 2005. Brevet av 01.12.04 fra departementet følger vedlagt.

Med vedlegg er utredningen på over 250 sider. I tillegg er det relativt tungt og komplisert stoff for de som skal forsøke å sette seg inn i sakskomplekset for første gang.

Kommunenes Sentralforbund (KS) har utarbeidet et notat som bl.a. kommunene og fylkeskommunene kan bruke til hjelp i arbeidet med utredningen. Her gjennomgår KS på en forståelig og oversiktlig måte hovedpunkter og konklusjoner i utredningen, både flertalls- og mindretallsforslagene. Notatet gjennomgår grundig argumentasjonen for mindretallets forslag. Mindretallet består i forhold til de mest sentrale problemstillingene, av KS sammen med LVK (Landssammenslutninga av Vasskraftkommunar) og LO.

Vi mener at notatet fra KS gir en så god gjennomgang og oversikt at det legges ved som del av "saksforarbeidet" og det vises til det. Dermed kan selve saksforarbeidet bli tilsvarende kortere og blir konsentrert omkring det som foreslås som vedtak og uttalelse fra kommunen. Alternativet ville vært at notatet ble innarbeidet i selve saken. **Det understrekes altså at det vedlagte notatet må sees på som del av saksforarbeidet og at det således vil være viktig at man tar seg tid til å lese det, og kanskje også lese det først.**

Vedlagt følger også oversikt over særmerknader fra LO, LVK og KS. Videre følger som illustrasjon av noen av problemstillingene, kopi av en artikkel fra Klassekampen 24. desember 2004.

I tillegg blir det i denne saken brukt noe plass på selve det "ideologiske" grunnlaget og historikken for den offentlige styringa og kontrollen av vannkrafta og på forklaring av hva hjemfall er.

I saksmappa på Kundetorget ligger ellers en historisk oversikt over utviklingen av konsesjonslovgivningen (Fra et bilag til Kommunal Rapport nr. 1/05 - om hjemfall.) De av kommunestyrets representanter som ikke har tatt vare på bilaget og som er interessert i å sette seg bedre inn i saksfeltet, kan få kopi av oversikten på Kundetorget.

HVA ER HJEMFALL?

Alle som vil utnytte vassdrag til produksjon av elektrisk kraft, må få **konsesjon** fra Stortinget – det vil si at man får et samtykke/bevilling/løyve til å drive økonomisk virksomhet gjennom å utnytte vannkrafta til produksjon og salg av elektrisk kraft.

Helt fra de første konsesjonslovene har det i norsk rett vært etablert et skille mellom offentlige eiere på den ene siden og private og utenlandske eiere av kraftforetak på den andre siden. En privat eller utenlandsk utbygger gis konsesjon for en tidsbegrenset periode på inntil 60 år. Er derimot utbyggeren en kommune, fylkeskommune eller staten selv – eller selskap som i hovedsak er eid av disse – gis konsesjonen på ubegrenset tid. (Denne forskjellsbehandlingen er en hovedgrunn til at denne saken om hjemfallsordninga nå er kommet opp.)

Hjemfall vil si at etter konsesjonsperiodens utløp, skal vannfallet, produksjonsanlegg og alle andre innretninger i tilknytning til dette, "hjemfalle" til staten – det vil si at eiendomsretten til vannfallene og de tilhørende kraftanleggene, overføres vederlagsfritt til staten.

I dag regner man med at ca. 6 – 7 prosent av vannkraftproduksjonen i Norge er underlagt reglene om hjemfall.

Om lag 90 prosent av vannkraftproduksjonen skjer gjennom offentlig eide selskap som har evigvarende konsesjoner. Ca. 40 prosent av vannkraftsektoren er i dag eid av kommuner og fylkeskommuner.

KOMMUNENES INTERESSER GENERELT - OG SAUDA KOMMUNES INTERESSER

Virksomhetene som står for vannkraftproduksjonen er selvsagt på ordinært vis, av stor betydning for vertskommunene/de enkelte lokalsamfunn – gjennom betydningen av sysselsettingen i lokalsamfunnet og personskatten det gir for kommunene, kjøp av varer og tjenester lokalt og regionalt, kompetansen og dermed bredden i arbeidsplassstilbudet det representerer, andre skatter – hvor eiendomsskatt er av stor betydning, og nå også overskuddsskatt m.m..

Men kommuner som har kraftproduksjon innen sine grenser, har også rett på spesielle inntekter.

Noen kommuner er som nevnt ovenfor, også **eiere** av kraftverk – eksempelvis kommuner på Haugalandet som har eierandeler i Haugaland Kraft, og Stavanger og bl.a. kommuner på Jæren og i Ryfylke som har eierandeler i Lyse Kraft. Slike kommuner får utbytte av overskudd i kraftverkene.

Noen kommuner er ikke eiere, men **vertskommuner** for kraftverkene – slik Sauda er for kraftverkene som blir drevet av Elkem Saudefaldene. Dagens konsesjonslovgivning gir vertskommunene en lovbestemt rett til en andel av de hjemfalte anleggs verdi, inntil en tredjedel av verdien eller andel av kraftverket. For Sauda kommune har Stortinget bestemt at 25.39 % skal være kommunens eierdel. Sauda kommune får i dag årlig ca. 6.8 millioner kroner som inntekt fra sin eierandel, gjennom en avtale med Statkraft. Det bærer for langt i denne sammenhengen å gå nærmere inn på avtalen og de beregninger som ligger til grunn. Men det er viktig å være klar over at deler av beløpet på 6,8 millioner kroner er inntekter som Sauda kommune tar inn på forskudd fordi eierdelen til kommunen (og verdien) øker når Sauda IV hjemfaller i 2010. Vi kommer noe inn på dette senere under drøfting av vertskommunenes eierandeler.

Noen kommuner er selvsagt både vertskommuner og eierkommuner.

"Kraftkommuner" har også andre inntekter spesielt knyttet til vannkraftproduksjon.

Det er viktig å ikke komplisere denne saken og risikere å miste av syne at **den dreier seg om hjemfallsordninga**. Men samtidig kan det være nyttig og viktig for kommunestyret å se helhet og sammenhenger også i tilknytning til denne saken – slik det også ble understreket et behov for i saken kommunestyret nylig behandlet om regional- og distriktspolitikken (Distriktskommisjonen). Det er spesielt viktig i tilknytning til drøftingene om vertskommunenes eierdel senere i saksforarbeidet.

"Kraftkommuner" har også andre inntekter knyttet til vannkraftproduksjonen enn "hjemfallsinntekter" – det er naturressursskatt, konsesjonsavgifter, rett på andel av konsesjonskraft som i Sauda kommune blir solgt videre og slik gir inntekter, tildeling av fond som fiskefondet eller næringsfond, og eiendomsskatt på verkene og overføringslinjer er som nevnt ovenfor, en viktig inntektskilde.

De 150 medlemskommunene i LVK mottar årlig om lag 3 milliarder kroner i såkalte kraftinntekter. Og da er inntekter kommunene får i utbytte som **eiere** ikke medregnet. Sauda kommune har årlig ca. 30 millioner kroner i kraftinntekter.

Det er klare lovhjemler, rettspraksis og hevdvunne prinsipper for at kommuner med kraftanlegg bør motta inntekter fra disse anleggene:

- **Det lokale selvstyret der lokal beskatningsrett er en viktig del og viktig prinsipp.** Den kommunale beskatningsretten praktiseres i dag først og fremst gjennom eiendomsskatten.
- **Rett til andel av verdiskapingen.** Helt fra de første kraftutbygginger på begynnelsen av 1900-tallet har det vært bred politisk enighet om at de kommuner som avstår verdifulle naturressurser, skal beholde en andel av verdiskapingen som skjer. Dette er i senere tid også slått fast/bekreftet gjennom dommer i Høyesterett. Denne retten/prinsippet kommer til uttrykk gjennom vertskommunenes rett til del av konsesjonskraft og rett til inntil en tredjedel av et hjemfalt anleggs verdi.
- **Erstatning for skader og ulemper.** Det har vært et hevdvunnet prinsipp i over 100 år at de lokalsamfunn som blir utsatt for naturinngrep i forbindelse med kraftutbygging/vannkraftproduksjon, har krav på erstatning for de tap man utsettes for. Dette gjelder ikke bare berørte grunneiere, men også lokalsamfunnet, representert ved kommunen. Dette prinsippet kommer først og fremst til uttrykk gjennom

konsesjonsavgiftene (som blir avsatt til næringsfond) eller gjennom konkrete konsesjonsvilkår om næringsfond, fiskefond eller lignende.

HJEMFALL I SAUDA

I Sauda er kraftstasjonene Sauda I, Sauda II og Sauda III hjemfalt til staten – men Elkem Saudefaldene leier og driver de på vegne av staten v/Statkraft. I 2010 hjemfaller også Sauda IV . Det er inngått en avtale mellom Elkem Saudefaldene og Statkraft om at Saudefaldene skal drive anleggene videre fra 2011 til 2030.

KONSESJONSLOVGIVNINGENS OG HJEMFALLSORDNINGENS BETYDNING

I alle sammenhenger der man ser tilbake og ser konsesjonslovgivningen og hjemfallsordningen i et historisk perspektiv, blir politikerne som vedtok disse lovene og ordningene, hyllet som utrolig framsynte.

Det er sterke ord og formuleringer som nyttes for å beskrive betydningen av vannkraftressursene og at disse ressursene har vært og bør være, under offentlig kontroll og styring. Vi skal gjengi noen slike uttalelser/synspunkt:

Hjemfallsutvalget selv har ensstemmig uttalt: *"Vannkraften er grunnleggende for kraftforsyning, infrastruktur, verdiskaping og velferd i Norge".*

I en felles pressemelding fra LO, KS og LVK i forbindelse med denne saken uttales det: *"Norge er fullt ut avhengig av vannkraftproduksjonen, og eierskapet til denne berører også viktige beredskaps- og forsyningssikkerhetsspørsmål. Våre vassdrag er store deler av vårt naturmiljø."*

I en invitasjon til konferanse om denne saken nylig formulerte arrangørene LO, KS og LVK seg bl.a. slik: *"Eierskapet til vannkraftressursene var et sentralt tema under oppbyggingen av Norge som selvstendig nasjon for 100 år siden, og hjemfallsordningen var det viktigste verktøyet."*

Tidligere industriminister Finn Lied uttalte bl.a. følgende til Klassekampen 1. desember 2004: *"Vannkrafta er mye mer verd enn oljefondet og mye viktigere enn fisken."*

Tidligere statsminister Kåre Willoch skriver bl.a. i en kronikk i Aftenposten 24. januar d.å.: *".....For vårt samfunn, på vei mot eldrebolgen og slutten av oljealderen, bør en inntekt som en naturressurs kan gi om noen årtier tillegges meget større vekt enn den får i vanlige bedriftsøkonomiske regnestykker.....Det betyr at det kan være solide samfunnsøkonomiske grunner til den ytterste forsiktighet med å selge fornybare ressurser, også i tilfelle hvor en bedriftsøkonomisk kalkyle viser at det vil være lønnsomt å selge."*

Utenlandske eierskap kan også få ringvirkninger for den nasjonale sikkerhet. Det kan være betenkelig å la for eksempel norske kraftnett, eller telenett, eller dammer som det ligger enorme vannmasser bak, komme under kontroll av fremmede eiere som man vet lite om. Men hvis slike aktiva først blir solgt til fremmede, vet man jo ikke noe om hvor eierskapet til slutt kan havne....."

Sårbarhetsutvalget, NOU 2000:24, peker på kraftforsyningens betydning som kritisk samfunnsfaktor: *"Bortfall av elektrisk kraft vil påvirke hvert enkelt individ og nesten alle samfunnsfunksjoner på en negativ måte."*

Fram til nå har det da også vært bred enighet om at vi kan takke våre framsynte lovgivere rundt århundreskiftet for at Norge fikk utvikle seg fra å være ett av Europas fattigste land til

ett av de rikeste. Konesjonslovene og hjemfallsordningen (-instituttet) som ble etablert for å ha kontroll over og styre våre vannkraftressurser var viktige bidrag til denne utviklingen.

Vannkrafta er vår viktigste infrastruktur, og ingen annen næring har bidratt på samme måte til industriutvikling, distriktsutbygging og framveksten av det norske velferdssamfunnet. I beredskaps- og sikkerhetssammenheng har våre kraftanlegg den høyeste sårbarhetsgraden. Ingen annen nasjon er som Norge fullt ut avhengig av vannkraftproduksjonen i sitt el-forbruk.

Bare et fortsatt framtidig tungt offentlig eierskap kan sikre disse verdiene for våre etterkommere. Hjemfallsretten må bestå som et verktøy til forsvar for det offentlige eierskapet.

VURDERING

HVA SAKEN GJELDER

Hjemfallssaken er først og fremst en sak av nasjonal interesse – den handler om hvem som skal eie vannkraftressursene i Norge, og dermed ha styringen over Norges viktigste landbaserte næring, eiendomsretten til våre naturressurser og landets grunnleggende infrastruktur.

Det er bred enighet om – både fra mindretallet i utvalget og fra andre viktige samfunnsaktører – at de aktuelle forslag til nye regler for hjemfall vil føre til muligheter for kommunalt og fylkeskommunalt salg av vannkraftproduksjon til private og utlendinger. Spesielt gjelder det dersom flertallets forslag, lovtidspunktmodellen, vedtas.

Som understreket foran under FAKTA, bl.a. gjennom sitater, vil salg til private og til utlendinger og dermed undergraving/svekkelse av offentlig eierskap, kontroll og styring av vannkraftressursene, være svært betenkelig sett i et nasjonalt perspektiv.

For staten og verskommunene konkret, vil flertallsforslaget bl.a. føre til at inntekter gjennom hjemfall blir betydelig skjøvet ut i tid. Statens muligheter til å utføre styring og kontroll gjennom hjemfall vil også bli sterkt forskjøvet i tid, jfr. det vedlagte notatet fra KS, pkt. 12.

Utfra ovennevnte, er det ikke tvil fra saksbehandlers side om å måtte tilrå overfor kommunestyret at Sauda kommune støtter mindretallets forslag i utvalget, det vil i all hovedsak si representantene fra KS, LVK og LO.

Det vises til det vedlagte notatet fra KS der de forskjellige forslagene er redegjort for og til vedlagte særmerknader fra LO, LVK og KS.

For vertskommunene spesielt, er det et forslag som vil redusere verdien av hjemfallsdelen betydelig for mange, for de som har størst produksjon innen sine grenser – og der er KS, LVK og LO med i flertallet. Den saken drøftes relativt grundig senere i saksforarbeidet.

I det følgende vil vi ellers kommentere eller vise til, forslag eller problemstillinger som er sentrale i saken og som har sammenheng med forslagene til vedtak.

AVKLARINGER I FORHOLD TIL EØS-AVTALEN

Utgangspunktet for at Regjeringen har tatt opp hjemfallsordningen til vurdering, er at EFTAs overvåkinsorgan, Efta Surveillance Authority (ESA), hevder at dagens

forskjellsbehandling av private og offentlige aktører strider mot EØS-avtalen. Hjemfall som sådan er ikke i strid med EØS-avtalen.

For å vurdere de EØS-rettslige problemstillingene for seg, engasjerte utvalget førsteamanuensis dr. juris Olav Kolstad ved Universitetet i Oslo. Han er den eneste juridiske ekspert som utvalget har støttet seg til i forhold til EØS-avtalen. Kolstads syn og utredninger er fundamentalt annerledes enn det den norske stat konsekvent har lagt til grunn helt fra vedtakelsen av EØS-avtalen. Kolstad kommer i sine konklusjoner fram til syn som er i tråd med det ESA har forfektet og kommer også i andre spørsmål fram til konklusjoner som er uheldige sett i forhold til de som fortsatt ønsker hjemfallsregler som sikrer størst mulig grad av offentlig kontroll og styring.

Utvalgets EØS-utreder er imidlertid også i utakt med andre sentrale juridiske eksperter på EØS-avtalen og det antas som klart at andre eksperter på EØS-rett vil kunne komme til motsatte konklusjoner enn utvalgets ekspert i sentrale spørsmål.

Det vises i denne sammenhengen også til Vannressurslovutvalget, NOU 1994: 12 der det bl.a ble uttalt fra representanter for flere departement og kraftbransjen: *"Det sterke offentlige eierskapet er forenlig med EØS-avtalen, og det samme gjelder reglene om forkjøpsrett, konsesjon og hjemfallsrett. Disse forhold berøres ikke av EØS-avtalen."*

Mindretallet i utvalget påpeker at det er oppstått en uholdbar situasjon for så vidt gjelder en avklaring av hvilket rettslig handlingsrom Norge har i sin framtidige innretning av hjemfallsinstituttet, og at det er spesielt uheldig at dette ikke er avklart i forkant av utvalgets arbeid. Mindretallet retter i utredningen kritikk mot staten fordi det ikke er søkt noen avklaringer av de EØS-rettslige problemstillingene. Dette har hatt betydning for flertallets forslag ved at flertallet har gitt avkall på det handlingsrommet staten over lang tid har lagt til grunn at Norge har, og dermed har fremmet forslag som innebærer betydelige endringer for dagens konsesjonærer.

Mindretallet ber i utredningen om at Norge tar initiativ overfor ESA til en avklaring av det rettslige handlingsrommet på vannkraftsektoren.

Under henvisning til ovennevnte og hvilken nasjonal betydning denne saken har, bør Sauda kommune i sin uttale støtte mindretallets anmodning om at det rettslige handlingsrommet for Norge på vannkraftsektoren blir avklart med ESA før saken behandles i Stortinget, jfr. pkt. 1 i forslaget til vedtak.

KRAV OM GRUNDIGERE UTREDNING AV SAMFUNNSØKONOMISKE OG ANDRE SAMFUNNSMESSIGE KONSEKVENSER AV FORSLAGENE

Som påpekt innledningsvis under FAKTA, gjelder hjemfallsaken vitale nasjonale interesser både av beredskaps- og sikkerhetsmessig karakter og saken er av stor økonomisk og miljømessig betydning for Norge. På den bakgrunn har LO, KS og LVK det syn felles at utvalget ikke i tilstrekkelig grad har utredet samfunnsøkonomiske og andre samfunnsmessige konsekvenser av de forslag som fremmes.

Når utvalget foreslår gjennomgripende endringer i hjemfallsordningen, burde utvalget både ha en klar **målsetting** med de endringene som forslås og ha en klar **oversikt over virkningene av de endringene som vedtas**.

Et flertall av utvalgets medlemmer foreslår at konsesjonærene på hjemfallstidspunktet skal få en ubetinget rett til en andel av anleggene eller anleggenes verdi. Denne retten til et evigvarende eierskap vil øke markedsverdien av kraftanleggene i dag. Forslaget vil forsterke salgspresset på dagens offentlige eiere ytterligere.

Sauda kommune kan ikke se at flertallet har beskrevet noe klart mål med de endringsforslag som er fremmet. Heller ikke kan kommunen se at flertallet har gitt noen klar beskrivelse av de virkninger endringene vil ha, bl.a. i forhold til de store samfunnsverdier som kraftsektoren forvalter.

LO, KS og LVK mener at Regjeringen bør foreta en grundigere utredning av de samfunnsøkonomiske og andre samfunnsmessige konsekvenser før saken legges fram for Stortinget. Dette bør Sauda kommune støtte, jfr. pkt. 2 i forslaget til vedtak.

FORSKJELLENE MELLOM FLERTALLETS OG MINDRETALLETS FORSLAG

Vedrørende dette vises først og fremst til pkt. 4 i forslaget til vedtak.

Selv om det er grundig redegjort for forskjellene mellom flertalls- og mindretallsforslagene i vedleggene til saken, har vi nedenfor forsøkt å gi en enkel oversikt over og forklaring av, de viktigste begrep og forskjeller – dette som et forsøk på hjelp til å sette seg inn i og få oversikt over saken og hva man blir invitert til å fatte vedtak om.

FLERTALLETS FORSLAG:

Nye hjemfallsregler for **alle eiere fra og med lovvedtaket** (for eksempel fra 2006) og slik at **alle** dagens eiere fra og med lovvedtaket, gis nye konsesjoner på **75 år** med hjemfall til staten. (Jfr. at i **dag** er bare 6-7 % prosent av vannkraftproduksjonen underlagt reglene om hjemfall. 90 % av vannkraftproduksjonen skjer gjennom offentlig eide selskaper som i **dag** har evigvarende konsesjoner.)

Dette forslaget kalles **lovtidspunktmodellen** – endringen skjer fra og med lovvedtaket.

Et flertall foreslår også at **bare 2/3 av vannfall og anlegg skal hjemfalle** og at eierne på hjemfallstidspunktet får beholde 1/3 som en kompensasjon.

Dette forslaget kalles **partielt hjemfall**.

MINDRETALLETS FORSLAG:

Nye hjemfallsregler kommer først til anvendelse **ved bestemte transaksjoner**, som salg, fra eiers side. Alle framtidige kjøpere, offentlige selskaper, private eller utlendinger, underkastes vilkår om hjemfall om **60 år** og da **regnet fra ervervet av vannfallet** (fra tidspunktet for **transaksjonen**).

Mindretallet mener at dagens kommunale og fylkeskommunale eiere som ønsker å forbli eier, ikke skal underkastes vilkår om hjemfall så lenge vannfallet eller selskapet forblir i deres hender (men ønsker de altså å selge, skal forslaget ovenfor gjelde). Mindretallet forslår at det også åpnes for utleie av kommunalt og fylkeskommunalt eide selskap til private og utlendinger for maksimalt 60 år.

Dette forslaget fra mindretallet kalles **transaksjonsmodellen**.

Mindretallet **går også i mot** forslaget fra et flertall om partielt hjemfall – **mindretallet går inn for tradisjonelt hjemfall**, at **hele** vannfallet med tilknyttede anlegg hjemfaller til staten.

Dersom flertallets forslag om lovtidspunktmodellen blir vedtatt, forslår mindretallet subsidiært (alternativt til sitt hovedstandpunkt transaksjonsmodellen) at de **offentlige eierne** som dermed blir underkastet vilkår om hjemfall, skal ha **en lovfestet rett til kompensasjon tilsvarende 45 % av vannfallenes og anleggenes verdi**.

Dette forslaget om rett til kompensasjon tilsvarende 45 % av verdiene kalles **rettighetsmodellen**.

I vedleggene til saken er det begrunnelser for de enkelte forslag og redegjørelse for konsekvenser av de enkelte forslag og alternativ.

VERTSKOMMUNENES RETT PÅ DEL AV VERDIEN AV ANLEGGENE

Som nevnt innledningsvis under forklaringen av hva hjemfall er, har vertskommunene en lovbestemt rett på inntil en tredjedel av det hjemfalte anleggs verdi – og Stortinget har bestemt at Sauda kommune har rett på en eierandel på 25.39 %. Odda kommune har en eierandel i samme vannfall/anlegg på 2,67%.

Hjemfallsutvalget har ensstemmig gått inn for en videreføring av vertskommunenes rett til inntil 1/3 av verdiene som hjemfaller. **Men utvalget har også gått inn for at vertskommunenes eierandel skal beregnes utfra en ny "trappetrinnsmodell" som vil medføre at eierandelen blir forholdsmessig redusert jo større de hjemfalte anleggene er.**

Det aktuelle forslaget om en trappetrinnsmodell blir av utvalget begrunnet med at man ønsker å "moderere" inntektene til de kraftkommunene som har størst inntekter.

Det er også foreslått at fylkeskommunen eller framtidige regioner som kommer i stedet for fylkeskommunen, skal få del i tredjedelen som i utgangspunktet skal tildeles vertskommunen – slik at differansen mellom tredjedelen og det som etter den nye foreslåtte trappetrinnsmodellen skal tildeles vertskommunen, tildeles fylkeskommunen/regionen.

Utvalgets forslag har sammenheng med at det i dag er et relativt lite antall kommuner som omfattes av hjemfallsordningen siden ordningen, som vi har gjentatt flere ganger nå, er begrenset til noen få private konsesjonærer – hovedsakelig Hydro og Elkem. Få kommuner vil dermed utfra **dagens regelverk**, kunne se fram til hjemfallsinntekter – men noen av de som omfattes av ordningen, vil kunne se fram til formidable inntekter slik utvalget påpeker, som eksempelvis Suldal ved hjemfall av Hydros anlegg på Nesflaten og i Kvanndal i 2022, og senere hjemfall av hele Ulla-Førre.

Forslagene fra utvalget, både flertallets og mindretallets forslag sammen med det ensstemmige forslaget om å videreføre dagens lovbestemte hjemfallsrettigheter for de berørte vertskommuner, vil føre til at omfanget av anlegg vil øke vesentlig og mange flere og gjerne små kommuner med få innbyggere, vil få svære økte inntekter. Derfor foreslår utvalget en ny trappetrinnsmodell som skal "moderere" inntektene framover for vertskommunene.

NØDVENDIG NÅ? LANGT FRAM I TID OG HVORDAN ER KOMMUNESTRUKTUREN DA?

Med alle forbehold om at saksbehandler ikke har klart å sette seg godt nok inn i en omfattende sak, så klarer ikke saksbehandler å se at det skal være behov for å endre trappetrinnsmodellen for beregning av vertskommunenes eierdel nå.

Det er jo tale om nye hjemfall først om 60 eller 75 år? Selv om en i viktige samfunnsspørsmål må tenke langsiktig, er det her snakk om uendelig lang tid.

Og hvordan er kommunestrukturen om 60 eller 75 år? Har vi fortsatt alle disse små kommunene med få innbyggere som utvalget er så redde for skal bli for rike?

Det må være mulig og riktig å vente med å vedta nye regler for beregning av vertskommunenes eierdel til nye hjemfall nærmer seg og en vet mer om hvordan kommune-og samfunnsstruktur da er og hvilke hensyn som da bør ivaretas. Saksbehandler har fremmet forslag til vedtak i tråd med et slikt syn, jfr. pkt. 5 i forslaget til vedtak.

Men om utvalgets forslag blir vedtatt, er det uklart/usikkert hvordan det vil slå ut for Sauda kommune. Usikkerheten er først og fremst knyttet til om nye trappetrinnsregler vil ha "tilbakevirkende kraft" og også gjelde i forhold til de anlegg som alt er hjemfalt.

Videre kan ikke saksbehandler si noe om hvordan den gjeldende hjemfallsavtalen med Statkraft og der kommunen som nevnt, lever noe på forskudd, vil måtte ses på når Sauda IV ikke hjemfaller før om 60 eller 75 år. Eller vil Sauda IV uansett hjemfalle fordi det her ligger til grunn en privatrettslig avtale instruert av Stortinget?

På dette punktet er det usikre og for saksbehandler uavklarte spørsmål. Hvis forslaget fra Sauda kommune som er referert ovenfor, om å utsette vedtak om ny trappetrinnsmodell, blir fulgt opp, er det ikke så problematisk – **og da kunne vi ha stoppet drøftinga av dette spørsmålet med dette.**

Men dersom utvalgets forslag blir vedtatt, er det som nevnt ovenfor, noen uklare spørsmål om hvordan dette vil slå ut for Sauda kommune. Vi har derfor nedenfor forsøkt å lage noen beregninger utfra forskjellige scenarier.

HVA MED SAUDA KOMMUNE?

Det er selvsagt riktig det som utvalget har pekt på, at mange flere kommuner vil få betydelige, til dels svære, hjemfallsinntekter selv om det er om 60 eller 75 år - og vår gode nabo Suldal kan kanskje være ett eksempel – **men er det også riktig for Sauda kommune?** Sauda er dessverre ikke, og vil heller ikke bli, en rik kraftkommune.

Opprinnelig hjemfall for Sauda I, II og III var 1979. Det ble i 1966 foretatt et såkalt foregrepet hjemfall, som bl.a.innebar utleie av de tre verkene i 30 nye år regnet fra 1979 (senere forlenget til utgangen av 2010 og nå gjennom ny avtale, forlenget til 2030). I 1992 ble Statens rettigheter lagt ut i det nye statsforetaket Statkraft SF. **Det er det økonomiske utbyttet Statkraft har av denne utleien til Elkem Saudefaldene som Sauda og Odda nå har andel i, med henholdsvis 25,39 % og 2,67 %.**

Nedenfor har vi satt opp en modell som viser beregninger over vertskommunenes eierandel av utbyttet (ikke i kroner, men i GWh) utfra **dagens** trappetrinnsmodell **sammenliknet med forslaget til ny modell fra utvalget:**

Produksjon	Kommunenes andel – dagens trappetrinnsmodell	Hjemfallsutvalgets forslag – ny trappetrinnsmodell
Inntil 250 GWh	1/3 (33 %)	1/3 (33 %)
Neste 250 GWh	1/4 (25 %)	1/10 (10 %)
Over 500 GWh	1/8 (12,5 %)	1/20 (5 %)
Over 1000 GWh	1/8 (12,5 %)	1/200 (0,5 %)

Det utleide kvantum kraft fra de tre hjemfalte anleggene er **i dag** satt til 600 GWh. Av dette stammer ca. 552 GWh fra naturressurser i Sauda, og tilsvarende ca. 48 GWh fra Odda.

DAGENS SITUASJON

Beregnet etter dagens modell, midterste kolonne i tabellen ovenfor, er Saudas utbytteandel ca. 152 GWh (Odda ca. 16 GWh). Det utgjør de prosentene vi har nevnt flere ganger nå – henholdsvis 25,39 % og 2,67 %.

Det er dette, pluss det vi tar ut på forskudd, som i dag utgjør de 6,8 millioner kroner som Sauda kommune får inn som hjemfallsinntekt.

DAGENS SITUASJON BEREGNET UT FRA UTVALGETS FORSLAG TIL NY TRAPPETRINNSMODELL

Hva ville Sauda kommunes utbyttegrunnlag i dag ha blitt, beregnet utfra samme kraftmengde og etter hjemfallsutvalgets forslag?

Sauda:	250 GWh : 3 = 83,3	
	250 GWh : 10 = 25,0	
	52 GWh : 20 = 2,6	
Sum:	552 GWh	110,9 GWh

Dette utgjør 73 % av andelen beregnet etter dagens regler.

Sauda kommune vil tape hvis utvalgets modell legges til grunn ved beregning utfra dagens kraftmengde.

Det vil utfra ovennevnte, være svært viktig å få avklart om den mengde som er hjemfalt og nå beregnes etter gjeldende trappetrinnsmodell, kan bli beregnet etter ny trappetrinnsmodell – **eller om vi kan forutsette at Sauda kommune (og Odda) ikke får en dårligere ordning ved at ny trappetrinnsmodell blir gitt tilbakevirkning på det som alt er hjemfalt.**

Betydningen av dette for Sauda kommune er ekstra stor fordi kommunen i den siste avtalen med Statkraft i noen grad har tatt til inntekt på forskudd de økte hjemfallsinntektene som kommer fra og med 2011. I tillegg risikerer kommunen at hjemfallet av Sauda IV ikke kommer i 2010, men i 2080 – hvis flertallets forslag i utvalget blir vedtatt. Hvordan vil det påvirke gjeldende avtale med Statkraft?

Nedenfor er satt opp noen mulige scenarier:

FRAMTIDA ETTER DAGENS MODELL

Dagens situasjon varer etter nåværende hjemfallsregime fram til og med 2010. Rett nok hjemfaller Sauda IV i 2010, men her ses det bare på situasjonen f.o.m. 2011. På det tidspunktet vil situasjonen være bestemt av ny utleieavtale for alle de fire kraftverkene (selv om flere av dem kan være erstattet av nye anlegg på det tidspunktet). Leiekvantumet som kommunene skal ha utbytte i, er fastsatt av NVE i brev av 21.12.1999. Det utgjør til sammen 1026 GWh, hvorav 802 GWh er beregnet produsert i Sauda I, Sauda II og Sauda III. Dersom vi regner samme fordeling av vannressursene mellom kommunene Odda og Sauda for disse

verkene som ved dagens utbyttedeling, faller ca. 738 GWh av dette på Sauda, og ca. 64 GWh på Odda (**forskjellen mellom dagens mengde for utleie – 600 GWh - og mengde etter 2011 – 802 GWh - skyldes forskjeller mellom leieavtalen fra 1966 og den nye leieavtalen fra 2011**). Sammen med 224 GWh fra Sauda IV, blir utgangspunktet for beregning av Sauda kommunes del fra og med 2011, 962 GWh.

Regner vi på denne situasjonen etter midterste kolonne i tabellen ovenfor, altså etter dagens ordning og dagens trappetrinnsmodell, får vi en andel for Saudas vedkommende på ca. 204 GWh. **Det er 134 % av den andelen Sauda har i dag (ca. 152 GWh)**. Det er altså denne verdøkningen kommunen har lagt til grunn i den siste/gjeldende hjemfallsavtalen med Statkraft og der kommunen lever noe på forskudd.

FRAMTIDA ETTER HJEMFALLSUTVALGETS FORSLAG

Dette er det verste scenario: Sauda kommunes andel, **også det som er hjemfalt i dag**, beregnet etter utvalgets forslag til **ny trappetrinnsmodell**, og at **Sauda IV ikke hjemfaller i 2010** (Jfr. Lovtidspunktsmodellen – flertallsforslaget i utvalget). Forutsatt at ”intet annet skjer”, er utleiemengden 802 GWh, og av dette blir ca. 738 GWh produsert av naturressurser i Sauda (ca. 64 GWh med vann fra Odda).

Det gir en andel til Sauda kommune på ca. 120 GWh. Dette er 79% av andelen kommunen har i dag. Det betyr at verst tenkelige løsning etter 2011 vil utgjøre 59 % av det dagens ordning ville gi.

FRAMTIDA DER ANDELEN ER SOM I DAG MEN SAUDA IV IKKE HJEMFALLER

Her er regnet som om Sauda I, II og III gir andel etter dagens regler, **altså at ny trappetrinnsmodell ikke blir gjort tilbakevirkende**, og at **Sauda IV ikke hjemfaller**. Dette gir en andel til Sauda på ca. 176 GWh, og utgjør ca. 116 % av dagens kvantum.

Sammendrag vedrørende vertskommunenenes eierandel:

Selv om det kanskje blir mye tall og alternativer, er det samtidig viktig å få fram at **Sauda kommune ikke er en av de kraftkommunene som det er behov for å moderere inntektene til** – verken om dagens regler skulle gjelde også framover, eller etter en ny hjemfallsordning. Sauda kommune kan komme **dårligere** ut enn dagens ordning – og Sauda kommune er ikke i en situasjon økonomisk at kommunen har anledning til å miste store inntekter, relativt sett.

Ovenfor er det bare vist verdien omregnet i GWh. Når det gjelder det økonomiske utbyttet, vil også forskjell i pris mellom de to leieavtalene (1966 – 2011) ha betydning. Det er ikke mulig/grunnlag for saksbehandler å beregne de økonomiske størrelsene. Imidlertid bør alternativene ovenfor der det er lagt til grunn verdier regnet ut fra kraftmengde, være nok til å understreke hvor alvorlig de foreslåtte endringene fra utvalget **kan** bli for Sauda kommune.

Oppsummert kan en si følgende:

- Ingen endring av dagens regler vil gi et kvantum fra 2011 som er ca. 134 % av dagens kvantum (og til høyere pris?).
- Det verste alternativet vi kan se, gir et kvantum fra 2011 som er ca. 59 % beregnet utfra dagens regler.

- Status som nå for Sauda I, II, og III, og ikke hjemfall for Sauda IV, gir et kvantum fra 2011 som er ca. 116 % av dagens kvantum. **Dette alternativet er antagelig det mest sannsynlige.**

(Når vi flere ganger har nevnt Odda, kan vi også nevne at ingen av scenariene ovenfor vil medføre noen forandring for Odda. Derimot kan det for eksempel for Suldal bli dramatisk: Et forventet hjemfall av Hydro Energis anlegg på Nesflaten og i Kvanndal kan bli forskjøvet fra 2022 til rundt 2080! Og dette er relativt store kraftmengder.)

Sauda kommune er som nevnt, i en situasjon hvor vi ikke har anledning til å miste inntekter. **Men prinsipielt, sett i forhold til lovbestemte og hevdvunne rettigheter, slik det er redegjort for innledningsvis, synes det heller ikke riktig om Sauda kommune skulle tape rettigheter og verdiandeler som vertskommune!**

Inntektene som bl.a. vertskommunene får, skal som nevnt foran, være som en kompensasjon/erstatning for naturressurser som er avgitt, inngrep i naturen m.m..

Utfra ovennevnte har saksbehandler også foreslått som vedtak i pkt. 5, at dersom Sauda kommune taper på en ny ordning, så må kommunen forutsette at inntektstapet blir kompensert – enten ved at det for eksempel gis en åpning for individuell beregning i de nye reglene, eller ved at kommunen blir kompensert fullt ut gjennom rammeoverføringene fra staten.

Saksbehandler har også foreslått som del av vedtaket, at dersom forslaget fra utvalget blir fulgt opp, bør den andelen som tilfaller fylket/regionen settes av til veg-/samferdeselstiltak og næringsutviklingstiltak i distriktene, og da fortrinnsvis prioritert til tiltak i de områder/regionen som vertskommunene sogner til, jfr. pkt. 5 i forslaget til vedtak.

UNNTAK FRA REGLER OM HJEMFALL FOR VANNFALL OG TILHØRENDE ANLEGG DIREKTE EID AV KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

Det vises til pkt. 3 i forslag til vedtak.

Når det gjelder begrunnelse/forklaring for forslaget, vises det til det vedlagte notatet fra KS, pkt. 9 og 10 på side 13 og 14.

PRIVATE EIERE OG HJEMFALL

Det vises til de to siste setningene under pkt. 4 i forslag til vedtak. Når det gjelder begrunnelse/forklaring for forslaget, vises det til det vedlagte notatet fra KS, pkt. 12 på side 15 og 16.

KONKLUSJON

Det vises til forslag til vedtak samt til vedlegg.

VEDLEGG:

1. Høringsbrev av 01.12.04 fra Olje- og energidepartementet

2. Notat fra KS av 29.12.04 – Hjelp til arbeidet med høring av forslag til endringer i reglene om hjemfall
3. NOU 2004 :26 Hjemfall Særmerknad fra LO, LVK og KS
4. Artikkel fra Klassekampen 24. desember 2004

SAUDA KOMMUNE Postboks 44
4201 Sauda

Det Kongelige Olje- og energidepartement
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
0411944-205	
DATO - 3 MARS 2005	
AN 521	EKSP.

Deres ref:

Vår ref:
02/02031

Saksbeh - Tlf:

Arkivkode:
S11Dato:
01.03.2005**HØRING NOU: 26 - HJEMFALL**

Sauda formannskap har behandlet ovennevnte sak i møte 01.03.05 og fattet følgende vedtak i sak 22/05:

1. Sauda Kommune ser det som meget uheldig at Staten på et så vitalt område for nasjonen som kraftforsyningen, ikke har tatt initiativ til forhandlinger med ESA med sikte på å avklare det norske handlingsrommet vedrørende nye regler om hjemfall. Sauda kommune mener derfor at Staten må innlede dialog med ESA med sikte på å finne akseptable løsninger innenfor det spillerom Staten har i forhold til EØS-avtalens bestemmelser. Kommunen mener at det må forventes at Staten, på et område som er av så stor betydning nasjonalt som kraftforsyningen, legger seg opp mot yttergrensene for hva som er tillatelig, men uten å være i strid med EØS-avtalen. Sauda kommune forutsetter at et valg av modell utstår til Staten har ryddet av veien de rettslige uklarheter i forhold til EØS-avtalen og at dette avklares før saken legges fram for Stortinget.

Sauda kommune mener at vannfall med tilhørende produksjonsanlegg som er direkte eid av kommuner og fylkeskommuner, og som nyttes til kraftproduksjon, må kunne unntas fra regler om hjemfall.

2. Alle utvalg skal ifølge Utredningsinstruksen vurdere økonomiske og administrative virkninger som lovforslag utvalget fremmer, vil få for Staten, fylkeskommuner og kommuner. En slik analyse skal inneholde en grundig og realistisk vurdering av hvilke samfunnsøkonomiske virkninger lovforslag vil ha. Forslagene fra hjemfallsutvalget vil åpenbart ha store samfunnsmessige og samfunnsøkonomiske konsekvenser. Sauda kommune kan vanskelig se at disse konsekvensene er utredet i tilstrekkelig grad. Kommunen mener derfor at Regjeringen bør foreta en grundigere utredning av de samfunnsøkonomiske og samfunnsmessige konsekvenser av forslagene før saken forelegges for Stortinget.
3. Sauda kommune støtter ellers i hovedsak forslagene til mindretallet i utvalget ved å gå inn for transaksjonsmodellen – samtidig som det også gis rett til utleie av kommunalt og fylkeskommunalt eide selskap til private og utlendinger i maksimalt 60 år.

Sauda Kommune

Sentralbord:

52 78 62 00

Bankgiro: 3202.20.59113

Rådmann

Direkte tlf:

52 78 62 00

Org.nr: 964 979 367

Kyrkjeg. 19, Postboks 44, 4201 SAUDA

Telefaks:

52 78 39 68

Dersom transaksjonsmodellen ikke blir vedtatt, går Sauda kommune subsidiært inn for lovtidspunktsmodellen kombinert med rettighetsmodellen.

Sauda kommune går også inn for tradisjonelt hjemfall der hele vannfallet med tilhørende anlegg hjemfaller til staten og at hjemfall skjer etter 60 år regnet fra ervervet av vannfallet.

Sauda kommune går imot forlengelse av hjemfallstida for nåværende private konsesjonærer.

4. Sauda kommune foreslår at ny trappetrinnsmodell for beregning av vertskommunenens eierdel ved hjemfall ikke vedtas nå. Begrunnelsen for det er at nye hjemfall først vil skje om 60 eller 75 år. I tillegg vil kommunestrukturen da høyst sannsynlig være en helt annen enn i dag. Dermed vil argumentene for en ny trappetrinnsmodell om 60 eller 75 år kunne være helt annerledes enn de som utvalget har lagt til grunn. En ny modell må kunne vedtas når nye hjemfall nærmer seg.

Sauda kommune støtter forslaget om at vertskommunene skal ha rett til 1/3 av verdiene som hjemfaller.

Dersom utvalgets forslag vedtas nå, knytter det seg usikkerhet til hvordan ny trappetrinnsmodell slår ut for Sauda kommune. Dersom Sauda kommune utfra en ny hjemfallsordning taper inntekter kommunen i dag har fra allerede hjemfalte anlegg, forutsetter kommunen at man får refundert tapte inntekter fullt ut – enten ved at det åpnes for skjønnsmessig og individuell vurdering i de nye reglene, eller at kommunen blir refundert fullt ut gjennom inntektssystemet.

Dersom forslaget fra utvalget om trappetrinnsmodellen og fordeling mellom vertskommunen og fylket/regionen blir vedtatt, foreslår Sauda kommune at det blir lovbestemt at delen som tilfaller fylket/regionen i sin helhet skal bli satt av til fond som skal nyttes til veg og samferdselstiltak og næringsutviklingstiltak, i distriktene i fylket/regionen og da fortrinnsvis bli prioritert til tiltak i områdene som vertskommunen(e) sogner til.

Vi viser ellers til vårt brev dat. 16.02.05 vedlagt saksforarbeid i saken.

Med hilsen

Torfinn Opheim
Ordfører